

Zavlačenje socialnega zavarovanja.

Nenavadno sumljiva vest prihaja z Dunaja: Kakor smo včeraj javili, trdi nemško-nacionalna korespondenca, da vlada ne namerava takoj predložiti socialnega zavarovanja novi zbornici, temveč da hoče zadevo nanovo študirati in postaviti zavarovanje za starost in obuemoglost na novo podlago.

V soboto smo poročali, kakšen drzen atentat so kapitalistični hujšaki v industrijskem svetu napravili na zavarovanje delavcev, in zdaj prihaja taka vest o namelih vlade! Vsakega zavednega delavca morajo taki glasovi razburiti do skrajnosti, tembolj ker se napoveduje zavlačanje tako važnega vprašanja ravno v času, ko sestavlja vlada meščansko večino za nove davke in za nove rekrute. Zopet naj gredo milioni in milioni za popolnoma neproduktivne namene militarizma, malenkostna preskrba starih in onemoglih delavcev pa naj se zopet vrže v kot, da ne dožive prve starostne rente niti tisti, ki pridejo šele letos na svet. Razburljive so te vesti najbolj zaradi tega, ker se vidi, da je v stvari sistem. To niso zgolj slučajji, ampak vse se vrši namenoma, po satansko proračunanim načrtu, po volji najnesramnejših kapitalističnih oderuhov.

Bilo je marsikomu čudno, da je baron Bienert razpustil zbornico ravno takrat, ko je bilo socialno zavarovanje v pododseku dogotovljeno. Bienertova vlada je bila tri leta v krizi in je imela lani in predlanskem ravno toliko povoda za razpust parlamenta kolikor letos. Ali „čisto slučajno“ ga je moral razpustiti ravno tedaj, ko se je imelo končno rešiti socialno zavarovanje! Zadnji teden je Bienert demisioniral. Kaj ni mogel demisionirati meseca aprila? . . . Seveda bi bil lahko, ali socialno zavarovanje se tedaj ne bi dalo pokopati.

Zakaj so bili kapitalisti tako navdušeni zaradi razpusta? . . . Volilna agitacija nam je povedala, vri-kali so, ker so upali, da je s parlamentom razbito tudi socialno zavarovanje. In niti tajiti niso mogli tega. Po svojih časopisih in v neštetih letakih so pozivali buržoazijo, naj voli kristjane ali žide, Nemce ali Slovane, ampak naj voli le take kandidate, ki ne bodo glasovali za socialno zavarovanje. Zakaj s socialnim zavarovanjem bi bil prizadet kapitalistični žep.

Socialni demokratje so med volitvami nepriehoma opozarjali na to, kar se je godilo za kapitalističnimi kulisami. Klicali so, da pojde v novem parlamentu za boj med kapitalizmom in delavstvom. S prstom so kazali na socialno zavarovanje, na koalicijsko pravico, na najvažnejše delavske interese, ki so v nevarnosti. Meščanske stranke, hiuavske sovražnice delavstva,

ki se laskajo proletariatu v obraz, za hrbtom pa mu vlečejo kožo s telesa, so se pa lagale, da gre le za narodne ideale, za jezikovne pravice in so slepile ljudstvo, da svoje resnične interese pozabi.

Žal da se je ljudstvo marsikod dalo zaslepit. Zlasti na Slovenskem so vse obežane in preperete fraze opravljale svojo farizejsko službo s takim uspehom, kakor da je šlo za zlate hribe. Tisoč in tisoč delavskih glasov je bilo oddanih za kandidate, ki so z votlim glasom deklamirali o ljubi domovini in o sveti veri. A zdaj, komaj štirinajst dni da so volitve končane, se kaže pravi uspeh: Za boj med kapitalizmom in proletariatom gre in kapitalizem se čuti močnejšega. Priropal je na tisoče delavskih glasov, ustvaril si je pozicijo v parlamentu in odtod napada — delavstvo!

Vlada, naj se imenuje Bienertova ali Gautscheva, se mora naslanjati na meščanske stranke, stoječe na kapitalistični podlagi. Odriva delavskih interesov je cena, ki jo plača meščanskim strankam za to, da jo podpirajo. Kapitalisti nočejo socialnega zavarovanja in vlada je pripravljena, da jim ustreže.

Zakaj nobenega stvarnega razloga ni, da bi se socialno zavarovanje vnovič zavleklo. Za študije je bilo časa več kakor dovolj. Razmotrivalo se je vprašanje od vseh strani. Če ima Gautsch o sistemu zavarovanja in o posameznostih posebne nazore, ima v državnem zboru prilike dovolj, da jih pove in utemelji. Čemu torej novih študij? V Avstriji je študiranje že davno na slabem glasu in zlasti delavstvo ima z njim slabe izkušnje, da ne bi mogle biti slabše. Kadarkoli se je kakšno delavsko vprašanje „študiral“, je šlo za to, kako bi se najbolje prevarilo delavstvo. In kdor je opazoval potuhnjeno delovanje kapitalističnih zastopnikov v zdajnjem parlamentu, kdor je slišal kapitalistične glasove v dobi volilne agitacije, temu je jasno, kam meri to novo študiranje.

Ali naj je bil uspeh volitev tak ali tak. Vseeno sicer ni, če sedi v državnem zboru sto kapitalističnih poslancev preveč in sto socialističnih premalo; toda politični računi se v Avstriji ne delajo več brez delavstva. Niso se meni nič t-bi nič mogli delati, ko ni bilo nobenega socialista v parlamentu, ne bodo se delali zdaj, ko jih je 81 notri. Socialna demokracija ima moč tudi izven parlamenta in če hoče kapitalistično oderuštvo goniti svojo nesramnost do skrajnosti, se bo moralo delavstvo spomniti tudi na tista svoja sredstva, na katera kapitalistična prevzetnost ne misli.

Sramota, ki se izraža v sedanjem položaju, mora biti konec. Zakaj sramota je, da ima minister, če je le par dni sedel v vladni palači, bogato penzijo, dočim mora delavec, kadar je že ves izmozgan in izsesan, reševati svojo tužno

starost z beraško malho. Sramota je, da ima država milione za subvencije najobsebnijim kapitalistom, pa ne vina ja za delavce, ki so žrtvovali celo življenje delu za tuje vreče. Sramota je, da po drugih državah že reformirajo, popravljajo, spopolnjujejo starostno zavarovanje, Avstrija pa ga hoče še le vnovič študirati. In največja sramota je, da država ne čuti te sramote.

Ali je delavstvo tudi ne bo čutilo? Ali jo bo trpelo? Če računna vlada na ta način, tedaj bo napravila račun brez krčmarja. In ravno baron Gautsch ne bi smel tako podcenjevati moči in enerzije delavstva v Avstriji. Saj jo je lahko spoznal leta 1905. Če je v vprašanju volilne pravice postal iz Savla Pavel, mu delavstvo lahko pokaže, da se zna za svojo starost, za svoje vdove in sirote ravno tako in če treba še z večjo enerzijo boriti kakor za volilno pravico.

Oblaki iznad Afrike.

Kapitalizem je sila, ki dela milijone ljudi odvisne od peščice bogatinov ter p-ha množice delavstva v pomanjkanje in bedo. Kapitalizem pa je tudi moč, ki preti z večno nevarnostjo miru narodov. Zakaj zadnje sredstvo izkoriščevalske konkurence je puška in top. Razvoj maročanske afere kaže zopet grabežljivi značaj te čedna družbe, ki se igra z življenjem in z eksistenco milijonov, le da doseže vsakovrstne umazane profitarke cilje. Ko so se pojavila nasprotja med Francozi in Španci, pošiljaljočimi svoje čete v deželo, ki ni njihova, smo opozarjali na kapitalistične lopovščine, ki se tam pripravljajo in na nevarnost mednarodnih konfliktov, iz katerih lahko nastane požar. Nevarnost, ki je bila takrat, se je med tem še povečala. Kakor smo že včeraj poročali, je poslala Nemčija topničarko „Panther“ v agadirsko luko, češ da so na jugu Maroka interesirane nemške tvrdke prošle za varstvo lastnine in življenja v onih krajih.

Navidezno je to brezpomembna malenkost. Taka topničarka je majhna barka, ki ima osem majhnih topov in nosi 125 mož. S tako armado se ne morejo osvojevati dežele. In nemška vlada je celo naznanila maročanski, da nima nobenih sovražnih namenov. Agadir je malo umazano gnezdo, ki šteje komaj sedemsto prebivalcev; po nekdanjem bujnem življenju in v zauemarjenji luki nobenega sledu več.

Ali kako da piše o taki malenkosti vse svetovno časopise, da se delajo diplomatski koraki, da se čuti Nemčija prisiljeno naznanjati „misijo“ takega čolna drugim državam? Ni mogoče, da bi bil politični svet cele Evrope nor in da bi se razburjal brez razloga in brez vsake potrebe. Tista mala barka, ki jo je nemški državni tajnik Kiderlen-Wächter poslal v

Agadir, nosi na svojem krovu nevarnost, ka tere se po pravici plaši ves svet. Nemški „Panther“ se je odpejal v maročansko morje demonstrirati. Ta vožnja pomeni, da ni nemški apetit na Maroko nič manjši od francoskega in španskega.

Diplomacija se je čudila, da je Nemčija molčala in molčala, ko je Francija pošiljala četo za četo v Maroko in vzela sultana popolnoma pod svoje varstvo; da je molčala, ko se je zgenila Španija in poslala svoje vojake v Maroko. Ta molk in mir se ni vjemal z navadami Nemčije, ki je morala vtikati svoj diplomatski nos v vsako godljo in naglašati svoje stališče o vsaki zadevi, pa če bi se godila prav na mesecu. Sedaj je umevno, zakaj se Kiderlen-Wächter topot ni vmešaval. Bilo mu je popolnoma všeč, da se je zopet enkrat kršila pogodba in da so bili drugi tisti, ki so jo prvi kršili. Pa je hotel počakati, da bo prav temeljito pomandrana. Če jo začne potem tudi on kršiti, mu ne more nihče očitati tega. Saj dela le to, kar so že drugi delali pred njim. Kar je bilo za druge prav, mora biti prav tudi zanj.

Zdaj je prišel trenutek, ki je čakal nanj. Algecirška pogodba je vsled francoskih in španskih vojnih operacij tako razcapana in zapakana, da je ne bo kmalu nihče več spoznal. Francija in Španija sta prišli že toliko navskriž, da se gledata kakor pes in mačka. Vendar pa še ni nič izgubljenega; maročanska dežela je še cela in če pride do delitve, se še vedno lahko ugrabi primeren kos.

Varstvo nemških trgovskih interesov je pretveza, ki ne premoti nikogar. Ta izgovor ima vsak diplomat za vsak slučaj pripravljen v žepu. Zaradi tistih par nemških kapitalistov, ki plenijo po Maroku, ne bi bilo treba pošiljati nobenega veslaškega čolna tja, kaj se bojno ladj. Nevarnost pa ni le ta, da se razburjajo na Francoskem, temveč še bolj ta, da se lahko zbudi ljubosumnost Anglije, ki ni z veseljem gledala francoskih operacij in ki pazi še bolj umljivo na nemške osvojevalne namene.

Kajpada ni še napovedana vojna med Anglijo in Nemčijo in francoski polki še niso dobili povelja, da marširajo v Alzacijo. Miren konec afere je mogoč. Francija lahko opusti svoje roparske načrte in Španija se z njo vred lahko umakne. Lahko se tudi zgodi, da se lačna banda pobota pa da razkosajo deželo in jo razdele med seboj kakor rimski vojaki Kristusovo obleko. Kadar gre za vojno, ima danes vendar še kdo izven diplomacije govorniki. Ali strašno je že to, da zločinska politika kapitalistične špekulacije vsak hip lahko spravljajo sele narode v nevarnost.

Kupujte „Zarjo“

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Goli besedi ljudje ne verjamejo . . . trpeti je treba — v krvi pomočiti besedo . . .

Ves dan je Pavel hodil potr, utrujen in vznemirjen semintja. oči so mu žar-le, kakor da bi iskale kaj. Mati je opazila vse to in ga vprašala:

— Kaj ti je, Pavel, kaj?
— Glava me boli . . . — je zamišljeno dejal.

— Lezi . . . jaz pa pokličem zdravnika. Ozrl se je nanjo in naglo odgovoril:

— Ni treba . . . samo od sebe preide . . . Nato je potihlo začel:

— Mlad sem in šibak . . . to je! Verjeli mi niso, za mojo resnico niso šli — to je. nisem je znal sporočiti, mama . . . Kedar premišljam o resnici — mi srce gori, in čisto jasna in silna je pred menoj . . . Ampak ljudem je nisem znal pokazati v vsej sili, v vsem ognju . . . in sedaj mi je — kakor da bi bil nekaj izgubil . . . tako slabo mi je . . . sram me je . . .

Gledala je v mračno obličje njegovo, prizadevala si je, da razume njegove misli, pa ni šlo. V tolažbo mu je potihoma dejala:

— Počakaj . . . ne trgaj si srca . . . Danes te niso razumeli — jutri te razumejo . . .

— Prav imaš . . . razumeti me morajo! — je vzkliknil Pavel.

— Celo jaz spoznavam tvojo resnico . . . Pavel se ji je približal.

— Mama! . . . kako si dobra . . .

In obrnil se je od nje. Po vsem telesu je zadržetala, kakor da bi jo bile opalile njegove tihe besede; roko je položila na srce in odšla.

Po noči, ko je mati že spala, a Pavel je na postelji ležeč čital knjigo, so se pojavili žandarmi in začeli srdito brskati po dvorišču in pod streho. Častnik z žoltim obrazom se je obnašal kakor prvokrat — žaljivo, porogljivo; slast je imel nad tem, da se je norčeval iz ljudi in je meril zmirom naravnost v srce. Mati je molče čepela v kotičku in ni premaknila oči od svojega sina. Pavel je skrival svojo razburjenost, ampak kadar se je častnik zasmel, so se mu prstje čudno premikali semtertja, in mati je čutila, da le težko zadržuje odgovor žandarmu, da le težko prenaša njegove šale. Sedaj ji ni bilo tako strašno kakor ob prvi preiskavi, več sovraštva je čutila proti tem sivim nočnim gostom z ostrogami na nogah, in sovraštvo je goziralo nemir.

Pavel ji je zešepetal:

— Odvedejo me . . .

Sklonila je glavo in odgovorila:

— Razumem . . .

Razumela je, da ga vržejo v ječo, ker je danes govoril delavcem. Ampak s tem, kar je govoril, so soglašali vsi in vsi se morajo postaviti zanj, vsled česar ga ne obdrže dolgo . . .

Najraje bi ga bila objela, zaplakala, ampak zraven je stal častnik in jo gledal s škodoželjnimi očmi. Njegove ustne so se tresle,

brki so se mu pregibali — Vlasovski se je zdelo, kakor da ta človek čaka njenih solz, tožba in prošnji. Vse svoje sile je zbrala, potrudila se je, da kar najmanj govori, stisnila je svojemu sinu roko, zadržala dihanje in počasi, tiho dejala:

— Do svidenja, Paša . . . Ali si vzel vse, kar je treba?

— Vse. Ne žaluj . . .

— Kristus bodi s teboj . . .

Ko so ga odvedli, je sedla na klop in zakrivši si oči je tiho zaihtela. Naslanjaje se s hrbtom ob steno, kakor nekaj njen mož, je dolgo, tiho in enolično ihtela od bridkosti in grenke zavesti lastne nemoči; v teh zvokih je izlivala bol ranjenega srca. Pred njo je stalo kakor nepremična pega žolto obličje z redkimi brki, in drzne oči so jo gledale zadovoljno. V njenih prsih sta se razvijala ogorčenje in zloba na ljudi, ki so materi vzeli sina zato, ker išče resnico.

Hladno je bilo, na steklih je ropotal dež po stenah je nekaj šaralo in bilo je, kakor da se po noči oprezno plazijo okrog doma sibe postave — širokih; rdečih lic, brez oči, z dolgimi rokami in da potihno rožljajo z ostrogami.

— Zakaj niso vzeli tudi mene . . . — si je mislila.

Zjutraj je zatulila piščal, kličeč ljudi na delo; gluho, globoko in negotovo je tulila danes. Duri so se odprle in vstopil je Bibin. Ustavil se je pred njo in otiraje z dlanjo deževne kaplje s svoje brade je vprašal:

— Ali so ga odvedli?

— Odvedli so ga, prokleti . . . — je vz' dihnila nato v odgovor.

— To je lepo — je dejal Ribin in se nasmehnil. Tudi mene so — obiskali, prebrskali vse od kraja. Zmerjali so me . . . no — užalili me niso . . . torej Pavla so pa odvedli! Direktor je mignil, zandarm je pokimal — in človeka ni več. Ti imajo repe zvezane. Eni molzejo ljudstvo, a drugi ga drže — za roge . . .

— Postavite se za Pavla! — je vzkliknila mati in vstala. — Za vse se je žrtvoval.

— Kdo naj se postavi? — je vprašal Ribin.

— Vsi!

— Eh! to ne gre kar tako . . . Oni so zbirali moč tisoč let . . . v srce so nam zabili zagvozde . . . ne moremo se združiti mahoma, izdreti moramo prej drug drugemu je-klene dročce . . . zagvozde, ki branijo, da se združimo s sroci . . .

Nasmehnivši se je odšel s težkimi koraki in je mater le povečal gorje s sirovo brezupnostjo svojih besed.

— Če ga bodo topli . . . mučili . . .

Sinovo telo si je predstavljala vse razbito, raztrgano, okrvavljeno in svah je legel kakor ledena skrnil na njene prsi in jo davil. Oči so jo bolele.

Peči ni zakurila več, kosila si ni skuhala in čaja ni pila; pozno zvečer je zavžila kožček kruha. In ko je legla spat — se ji je zdelo, da njeno življenje še nikoli ni bilo tako bridko, pusto in prazno. (Dalje.)

Molohove številke.

Na podlagi proračunov raznih držav je neki angleški list objavil pregled vojaštva v miru in na vojni v posameznih državah za leto 1911. Tu se nam kažejo sledeče številke:

	Število vojakov	
	v miru	na vojni
Nemčija	622.520	4.146.000
Avstro-Ogrska	425.365	2.265.000
Belgija	43.126	171.000
Kitajska	224.630	1.302.030
Danska	16.600	111.000
Španija	115.692	538.000
Sev. Amerika	81.361	218.000
Francija	608.000	3.869.000
Grška	23.224	90.000
Holandija	33.172	176.500
Italija	242.375	1.214.000
Japonsko	225.500	1.005.000
Norveška	12.680	149.000
Portugalsko	31.550	379.000
Rumunska	8.5310	500.000
Rusija	1.209.696	5.530.000
Srbija	37.261	340.000
Turčija	321.000	1.175.000
Bolgarska	56.606	400.000

Stroški za vzdrževanje militarizma znašajo v teh državah v miru vsako leto:

	V angleških funtih
Nemčija	42.128.971
Avstro-Ogrska	31.108.100
Belgija	2.397.000
Kitajska	11.698.433
Danska	1.245.000
Španija	5.712.945
Sev. Amerika	25.359.814
Francija	34.886.019
Grška	926.000
Holandija	2.495.000
Italija	14.916.589
Japonsko	8.900.995
Norveška	766.000
Portugalsko	1.997.947
Rumunija	2.352.366
Rusija	55.891.194
Srbija	1.041.735
Turčija	11.604.187
Bolgarska	1.592.818

Skupaj 257.021.113

Skupni stroški v omenjenih državah znašajo torej za militarizem v enem samem letu 257,021,113 funtov šterlingov, to je v avstrijskem denarju 6 milijard, 168 milijonov 506.712 kron.

NOVICE.

* V gosposko zbornico ne bodo sedaj imenovani nobeni novi člani, temveč šele v pozni jeseni.

* O nalogah kneza Thuna piše korespondenca „Zentrum“ po informacijah iz veleposestniških krogov, da se neresnične vsevisti, ki trdijo, da ima baron Gautsch knezu Thunu pripravljati pot. Thun baje ne misli na to, da bi še enkrat prevzel ministrstvo.

* Krščanski socialci kažejo svetu vsak dan svojo „slogo“. — „Meščanski klub“, v katerem so združeni krščansko-socialni občinski svetovaleci na Dunaju, je sklenil ostro izjavo

proti dr. Heilingerrju in izrekel zaupanje dr. Weisskirchnerju.

* **Gališke volitve.** O sedanjih rezultatih galiških volitev piše organ centralne poljske socialdemokratske stranke „Naprzod“: Gališke volitve so končane. Le še nekatere ožje volitve so potrebne. Gospod namestnik je provedel volitve na poseben, s krvavo akcijo dveh uradnikov, Pientkiewicza in Lyskowskih v Drohobyczu venčan „galijski“ način. O tej nedolžni prelitni krvi se bo govorilo v parlamentu ter tako manifestiralo za čiste in tajne volitve. Obširneje se tudi list bavi s praktičnimi prikritinami, kjer se navadno glasovi toliko časa štejejo in štejejo, da dobi vladni kandidat aritmetično zagotovljeno večino. V nekem zapadno galijskem okraju je skrutinji tri dni štel glasove, da je pripomogel vladnemu kandidatu do večine. Poljski stančiki razumejo odštevanje in seštevanje. Za sistem galiških volitev je pred vsem karakterističen izid volitev v 35. volilnem okraju **Chrzanow**.

* V **Chrzanowu** je bila, kakor piše „Naprzod“ izvolitev socialističnega kandidata sodr. **Żulawskiego** v vseh volilnih mestih skozi in skozi ugodne. Na podlagi vseh, iz posameznih volilnih mest in občin došli prvih poročil je zamogel „Naprzod“ konstatirati, da so dobili: kandidat sodr. **Żulawski** 6447 glasov, dr. **Wrobel** (poljski narodovec) 6180 in narodni demokrat **Zaranski** 5866 glasov. Potemtakem sta bila izvoljena prva dva kandidata in poslednji je propadel. Kar naenkrat se je razglasilo: **Chrzanowsko** županstvo se je „pomotilo v seštevanju.“ (Tu je na mestu poljski izraz „dodawanie“.) Začelo se je znova šteti in se ofiциelno razglasilo: **Wrobel** 6478. **Zaranski** 6397 in **Żulawski** 5997 glasov. Tako je socialno-demokratski kandidat propadel, ker so mu vkradli pri glavnem skrutiniju 450 glasov. Poljska socialna demokracija vložil v parlamentu energičen protest proti tem falzifikacijam volitev.

* **Trgovinska pogodba s Črno goro,** ki je predložena ogrski zbornici, dovoljuje, da sme Črna gora v kotorski okraj vpeljavati: 6000 glav goveje živine, ne več kakor po 300 kilogramov težke, 20.000 ovac in jagujet, ter 1000 metrskih centov prekajenega ovčjega mesa.

* **Stanovanjska beda na Dunaju.** V soboto sta se na Dunaju pripetila dva stanovanjsko bedo posebno osvetljujejoča slučaja. Žena pekovskega pomočnika s 4 otroci je zaman iskala po vseh okrajih primerne stanovanja. Povsod je dobila isti odgovor: „Preveč otrok!“ Vseled iskanja drugega stanovanja se je tako utrudila, da se je zgrudila nezavestna in popolnoma onemogla na tla. Resilna postaja jo je potem prepeljala v bolnico. Groznejši in za tiranstvo hišnih posestnikov tipičnejši je drugi slučaj. Do sedaj je imel neki 36 letni kočijaž s svojo ženo in sinom iz ene sobe in kuhinje ob-toiče stanovanje v najemu. Družina se je morala izseliti zaradi — **utakke**. Kljub temu, da je kočijaževa žena dobila sodno odpoved, se ni hotela izseliti, ker se ji je stanovanje priljubilo 1. julija popoldan je sodna komisija v spremstvu hišnega posestnika potrkala na vrata. V tem trenutku se je pa odločila tudi tragična smrt žene. Ne dolgo premišljajoč je kočijaževa žena skočila

skozi okno na ulico, kjer jo je kmalu dohitela smrt. Sodna komisija je v stanovanju našla sledeči napis: „Zaradi deložiranja v smrt! Hišni posestnik in hišnik sta kriva.“

* **Za revizijo Hilsnerjevega procesa** je vložilo „Društvo za obrambo pred antisemitizmom“ prošnjo na justično ministrstvo. Med zadnjimi volitvami je zbudilo veliko pozornost, da je češki radikalec dr. **Baxa** izjavil, da je sedaj tudi on prepričan o Hilsnerjevi nedolžnosti.

* **Za sestavo nove srbske vlade** je kralj Peter povabil predsednika skupštine **Andro Nikolića**. Ta je izjavil, da se mora najprej posvetovati z voditelji obeh radikalnih strank.

* **Vojak, ki odklanja hrano.** „Pravo lido“ javlja: Pred kratkim so na ulici radi neke malenkosti aretirali infanterista 91. polka **Mallesko** in **Schachtenhoferja**. V inspekcijski sobi sta napravila izgred in žugala častniku. Ta je potegnil sabljo in ranil **Mallesko**. Ranjenega vojaka so pozneje spravili v zapor v mestno vojašnico, kjer že šest dni odklanja hrano in pravi, da ne bo ničesar užil, dokler ne bo tudi častnik poklican na odgovornost.

* **Do tal je pogorela graščina grofa** **Karla Esterhazyja** v Čeklesu pri Požunu, za katero teče zanimiva dedninska pravda. Čekleški grad, ki stoji na nekoliko vzvišenem griču, je ena najlepših zgradb na Ogrskem in je bil postavljen leta 1772. Že v soboto popoldne se je vnela streha, a ogenj so kmalu zadušili, v nedeljo na vse zgodaj pa je znova izbruhnil požar in streha je bila naenkrat v plamenu. Drugo nadstropje, grajski stolp in dvorna kapela so popolnoma upepeljeni; plame, je uničil dragocene slike in knjige, med njimi tudi na poleonsko zbirko, le nekaj Napoleonovih pisem so oti. Uničena je dalje tudi orožarnica. Ogenj je gasilo 60 pionirjev; škodo cenijo na milijon kron. Žandarmerija je prišla dva dimnikarja, ki sta osumljena, da sta zažgala.

* **Enajst letalec čez morski rokav.** V ponedeljek med 4. in pol 5. zjutraj je v **Calais** enajst aviatikov poletelo čez morski rokav na Angleško. Zaporedoma so se dvignili v zrak **Vedrine, Beaumont, Kimberling, Gibert, Renaux, Garros, Tabuteau, Barra, Valentine** in **Train**. Vsi se udeležujejo velikega evropskega obleta. Prvi je dospel v **Dover** aviatik **Gibert**, ki je potreboval za pot čez kanal 37 minut in 57 sekund. Skoraj natančno dve leti je tega, kar je **Bleriot** prvi preletel kanal. Potreboval je takrat 23 minut.

* **Vročina v Ameriki.** Iz Novega Jorka poročajo, da je po večjem delu dežele silna vročina. V Novem Jorku je umrlo deset, v Chicagu pet ljudi, na stotine oseb je po ulicah omedlelo, mnogo jih je utonilo pri koptanju. V Novem Jorku prenočuje na tisoče ljudi na prostem.

* **Oblak se je utrgal.** Nad meransko okolico se je v nedeljo okolo 4. utrgal oblak; silen vihar je dvignil streho cirkusa „**Strassburger**“ in pokril žnjo petsto oseb. Med občinstvom je nastala strašna panika; v gneči je bilo poškodovanih več ljudi; težko ranjenega kmeta so prepeljali v bolnico.

zamenjali človeško dostojnost s surovostjo in fanatizmom.

... Krivi proroki! ...

Pravijo, da se bore za vero. Vsak pameten človek pa mora uvideti, da vlačijo le v politično blato versko prepričanje našega ljudstva, to njegovo „najsvetjšo svetinjo“, kakor jo duhovniki radi sami tako nazivljejo.

Človeku, ki smatra duhovnike za verne, se zdi to njihovo veri skrajno škodljivo delovanje nerazumljivo. Tistim pa, ki poznamo „pravo vero“ naše duhovščine, se zdi to njih ravnanje sicer ostudno, vendar pa s stališča njih verskega prepričanja popolnoma razumljivo.

Koristno je, da bi kar največ ljudi spoznalo vero naših duhovnikov. Zato hočemo podati na kratko verski razvoj in analizirati „vero“ naše duhovščine.

Vak duhovnik mora študirati, preden stopi v semenišče, gimnazijo. Večinoma v-i učenci pridejo v gimnazijo otroško pobožni, noseč v srcu verske nauke, katere jim je vcepila mati. V te nauke odkritosrčno in trdno verujejo, ne prihaja jim na misel, da bi v podkrepitve teh naukov potrebovali kakih dokazov. Okoliščine pa vplivajo tudi na nje. Verska gorečnost se vedno bolj ohlaja. Učenec stopi v višjo gimnazijo. Veroučitelj mu začne „dokazovati“ razne verske resnice, v katere je fant prej kar veroval; bile so mu vcepjene v srce, zato ni potreboval nikakih dokazov. Verske resnice so pa take vrste resnice, katerih ni mogoče dokazati. In jih tudi za človeka, ki res veruje, ni treba dokazovati. Vera je pač izraz srca, izraz čustev in ne vprašuje prav nič po razumu, ker ga tudi ne potrebuje. Če pa hoče kaj dokazati jasno in logično, pride v prvi vrsti v poštev razum in pred njegovo kritiko verske resnice ne morejo obstati.

Zato pa ravno veroučitelj pri verouku z

Delavski prijatelji.

Gradec, 4. julija.

V graški mizarski stroki je pred dvema tednoma izbruhnil dalekosežen spor. Predzgodovina tega ostrega konflikta, ki se utegne razviti v orjaški boj, ko se merita z duhom razredne zavednosti in neupogljive solidarnosti prešinjeno delavstvo z organiziranim zavrtnim in zahrbtnim kapitalom, kateremu so izdajalsko priskočili na pomoč krščanski razdiralci delavske sloge in edinosti, je obratkom ta-le:

Po zadnjem velikem mezdnem gibanju, ki se je končalo s tarifno pogodbo med pomočniki in podjetniki, so združeni mizarski mojstri kmalu pokazali svoje podle duše. Dočim so se delavci zvesto držali sklenjene pogodbe, so podjetniki v očitnem nasprotju s pogodbo ustanovili delovno posredovalnico, s katero so hoteli uvesti nad vposlenim delavstvom špijonažo prav po ruskem vzorcu. Zaupniki pomočnikov so energično nastopili proti temu verolomnemu kršenju pogodbe od strani podjetniške zveze, ki je vsakega pomočnika, ki se ni brezpogojno udal samovoljnemu terorizmu, neusmiljeno bojkotirala. Ker je protest ostal brez uspeha, so delavci sklenili, da se izogibljejo delovne posredovalnice. V tem trenutku je zvezi mizarskih mojstrov (ki razpolaga z bogatimi denarnimi sredstvi), priskočil na pomoč načelnik krščanskih mizarskih pomočnikov, ki je po različnih farskih listih vabil mizarje v Gradec, z lažljivo obljubo, da znaša plača od ure po 64 vinarjev. Na to podlost katoliškega poštenjaka so sklenili pomočniki nekaterih večjih delavnic brez sodelovanja organizacije, da delajo le s takimi delavci, ki pripadajo vsaj tri mesece prosti organizaciji. V smislu tega sklepa so vzeli delavci **Blahovsk-ga** svoje knjižice, ker je neorganiziran strojni delavec nesramno žalil ostale mizarje in strojne delavce. **Blahovski** in njegovi kumpani so v svoji slepi nadutosti označili tudi ta korak mizarskih pomočnikov, ki niso hoteli delati s svojim sramotilec pod eno streho, za kršenje pogodbe: po tej logiki bi bil delavec neločljivo priklenjen na svojega delodajalca in bi moral mirno požirati vsako podlost „tovariša“ ali pa podjetnika. Zaupniki so po tem nečudenem ravnanju mizarskih mojstrov sklenili, da sprejmejo boj, ki so ga jim podjetniki usilili; za vse, ki jih zveza mizarskih mojstrov preganja, se je sklenilo izplačevanje njihovi medzi primerne podpore. Za vse mizarske delavce je Gradec zaprt, dokler se sedanjí boj ne izvohuje; delavstvo je trdno odločeno, da ne odneha prej, dokler na celi črti ne zlomi podjetniškega terorizma, razpoloženje je bojovito. Naravnost ostudno pa je vedenje ljubljanskega „Slovenca“ v tem boju med delavstvom in podjetniki. Kar je napisal o tem našem gibanju, iz slednje vrste diha sovraštvo do vsega kar zavedno delavstvo počne, nobena laž mu ni pregnusna, če le more z loparjem po kapitalističnih sužnjih

Umazana laž katoliškega „Slovenca“ je, da smo mizarski pomočniki prelomili pogodbo. Res je, da Zveza mizarskih mojstrov pogodbe še dosedaj ni podpisala, dasi je že davno gotova, res je, da mojstri še dosedaj niso vpegljali mezdnih knjig, ki jih pogodba zakteva, da še zdaj ne izplačujejo minimalnih mezd in akordnih mezd, kakor jih določa pogodba, res je, da zveza mojstrov še dosedaj ni rešila neštevilnih naših pritožb zaradi sistematičnega

LISTEK.

Vera naših duhovnikov.

I.

„Bojte se pa krivih prorokov, ki prihajajo k vam v ovijih oblačilih, toda znotraj so grabeljivi volkovi.“ Krist.s.

Kakor besni so se vsuli za časa zadnjih volilnih bojev naši dušni pastirji med neuko ljudstvo in mu ubijali z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi v glavo laž, da se gre za vero, da je vera v nevarnosti, da bodo začeli po Slvvenskem nasprotniki podirati cerkve in moriti duhovnike, ako pri volitvah zmagajo. Sto in stokrat so ponavljali te laži, tako da so se pobožne žanice kar križale.

Čudno, kadar so kake volitve, vedno je v nevarnosti vera; in to celo pri nas Slovencih, ki smo vendar le radi svoje pobožnosti in romanja vsaj malo znani po Evropi in nam zaradi tega hočejo nekateri celo obesiti ime **Marijinega** naroda. Boga in hudiča, nebesa in pekla z vsemi njegovimi grozotami so klicali duhovniki na pomoč v tej volilni borbi za svoje kandidate, pod pretvezo, da je v nevarnosti vera. Po cerkvah so prirejali volilne shode, kjer so namestu miru širili sovraštvo med ljudi in netili in podžigali nestrpnost navzočih. Govorilo se s prižujo, kot bi bili v gostilni, tako da je to dejstvo na vsakega razsodnega človeka naredilo vtisk, kot da so se cerkve spremenile v gostilniške izbe in da se je vera preselila iz cerkva v gostilne.

Tako daleč je pod škofovskim pritiskom padla večina naših duhovnikov. Ponižali so se na nivo demagogičnih političnih agitatorjev ter

dokazovanjem verskih resnic, katerih ne more z Umskimi razlogi dokazati, začne vzbujati učencem verske dvome, ki rastejo od dne do dne in trgajo učencem vero iz srca in popolnoma uničujejo njih verski čut ter jih nujno vedejo najprej v versko brezbriznost, pozneje pa v bolj ali manj zavedno brezverstvo.

To se je zgodilo meni, to se je zgodilo vsakemu, kdor je dovršil gimnazijo; toraj so šli skozi to versko krizo tudi vsi duhovni. In to se godi pri nas, ko vendar stoji srednje šole na strogo verskem temelju. Tazadevnega duševnega razvoja pač ni mogoče zastaviti. Abiturijent zapusti toraj gimnazijo v verski brezbriznosti, več ali manj neveren. Pa če bi tudi še imel kako vero, k a t o l i š k e v e r e prav gotovo nima nobeden. Ker pravi katoličan je le tisti, ki trdno veruje v vse nauke katoliške vere. Kdor le v eno resnico katoliške vere ne veruje, ni več katolik. In prav gotovo je, da niti enega abiturijenta ni, ki bi veroval v vse „resnice“ katoliške vere, ker to mu ne dopuščata njegov razum in duševni razvoj, torej ni med njimi niti enega pravovernega katolika. Za vsakega našega abiturijenta je kat. cerkev in katolicizem premagano stališče.

Mladi fantje stoji sedaj na razpotju pred vprašanjem kam naj se po maturi obrnejo, kateremu stanu naj se posvete. Povsod vlada dandanes hud boj za existenco. Brez denarja ne morejo na visoke šole. Tudi drugače človek težko pride do primerne kruha. Z veliko skrbjo zre v bodočnost reven dijak in vidi, da ga čaka zunaj v svetu le beda, trpljenje in samozatajevanje.

V tem momentu, ko tarejo ubogega dijaka hude skrbi zaradi bodočnosti, pride nanj cerkev. Njej namreč dandanes zelo primanjkuje duhovnikov. Mora pa jih imeti na vsak način, potem pa naj dobi kogarkoli in kakorkoli.

Zato katoliška hijerarhija naravnost špekulira z materijelno bedo dijaštva. Ravno takrat, ko se dijak ne ve kam dati zaradi pomenjkajna materijelnih sredstev, vrže nanj svoje mreže.

Cerkev je danes sicer že v zelo velikem upadku, vendar ima še veliko moč v svoji gospodarski in politični organizaciji; to še posebno v naši zaostali Avstriji, kjer razpolaga še z ogromnim premoženjem in uživa kot neke vrste državna cerkev vsakovrstne pravice. Naravno da so teh prdpraviv v prvi vrsti deležni njeni reprezentantje, duhovniki. Tako so na pr. poleg drugih privilegijev oproščeni vojaške dolžnosti.

Cerkev nudi svojim duhovnikom brezskrbno in udobno življenje. Misel na to premeti mnogo, mnogo dijakov, da se vdajo si-renskovoabljivim glasovom hijerarhije. Proti svojem prepričanju gredo v semenišče; tak fant si misli: Če grem za duhovnika, sem vsaj preskrbljen; drugače se bom pa že privadil temu poklicu. Če so drugi vztrajali, bom jaz tudi. Tako store tisti ki imajo premalo odločnosti in poguma za življenski boj. Gredo rajši tja, kjer jih čaka brezskrbno in ugodno življenje. V to vrsto spada ogromna večina naše duhovščine. Drugi zopet gredo v semenišče radi tega, ker jih prisljijo njihovi domači, časih iz verskih, še večkrat pa iz postranskih, dobičkaželjnih motivov. Vsakih deset let gre morda v semenišče tudi kak fant res iz pravega notranjega nagiba, iz odkritosrčne želje po duhovskem poklicu. To so res prave redke izjeme.

Dejstvo je torej, da se malokdo posveti duhovniškemu poklicu iz pravega prepričanja in nagiba, ampak iz čisto drugih vzrokov. Resnica je nadalje, da ima od tistih, ki gredo v semenišče, malokdo vero, vsaj katoliške vere ne.

H. Suttner, Ljubljana

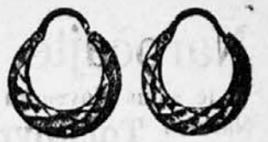
Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

==== Pripravna birmanska darila. ====

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.

==== Ceniki zastoj in poštine prosto. ====

kršenja pogodbe. In kaj je bojkot, ki ga je proglasila nad pomočniki, kaj je tajno znanovanje delavcev drugega kot infamno kršenje pogodbe? In za to družbo mojstrov, ki hoče z nasilnim terorizmom hržgati in ukrotiti delavstvo in mu zlomiti hrbtisce, se zavzema „krščanski“ „Slovenec“. In za zloglasnega Blahovskega lomi kopje ta delavski prijatelj, za Blahovskega, ki je brez usmiljenja vrgel iz stanovanja na cesto staro, nadložno vdovo po možu, ki je bil nad 30 let vposlen v njegovi tovarni. — iz samega maščevanja, ker je njen sin izstopil iz njegove službe.

Nad ostudnim pisanjem katoliškega lista se zgraža vsak spodoben človek. Z zaničevanjem in gnusom se morajo spriči te protidelavske gonje obračati od klerikalne bande celo tisti delavci, ki doslej še niso izpregledali njegovega hinavskega sleparstva!

Ljubljana in Kranjsko.

— Pri deželnem sodišču je danes ob pol 5. uri popoldne vzklicana obravnava zaradi zadnje konfiskacije „Zarje“.

— **Shod „krščanskih“ železničarjev** se je brez nesreče izvršil. Kakor poroča „Slovenec“ so bili na shodu zastopani tudi štajerski krščanski železničarji in seveda tudi kranjski. Za predsednika shodu je bil izvoljen „krščanski železničar“ dr. Evgen Jarc. „Razprave“ se je med drugimi korifejami udeležil tudi Virant (Loški potok), za katerega ne vemo natanko, če je bil delegat — loškopotoške podružnice „Prometne zveze“. Verjetno pa je — tako nam piše naš izvestitelj —, zakaj železničarji na mnogostevnih krščanskih železnicah, ki jih projektira deželni glavar Šuklje, so vsi do zadnjega moža organizirani v krščanski „Prometni zvezi“ in prokleti sociji drže le še na starih, obrabljenih progah. Po razpravi je imel zaključni govor „železničar“ dr. Krek o železničarski politiki v parlamentu. Kaj je povedal, nam ni znano, ker je naš informator „shod“ poprej zapustil. Toda ker vemo, da je dr. Krek z železničarsko politiko prišel samo enkrat v dotiko — l. 1897., ko je glasoval za razpust železničarske organizacije, je verjetno, da je možakar obsirnejše govoril o tem, zakaj je takrat s tako vneto željo v oženj za francoski in židovski kapital, kateremu je krepko razvijajoča železničarska organizacija šla za kožo.

— **Zidarska prenočišča.** Pišejo nam: Zadnjih ste v „Zarji“ omenili prenočišča delavcev, ki delajo v Gruberjevem prekopu, ter zahtevali, da jih zdravstvena oblast preišča in nedostatke odpravi. Omenjena prenočišča mi niso znana, ampak toliko je gotovo, da slabših brlogov, kakor so tisti, v katerih prenočuje večina tukajšnjih zidarjev, skoro ni mogoče dobiti. Lesene harake, v katerih se nahaja nekoliko otepotov slame in par kočev, to je vse, kar tvori zidarsko spalno opravilo. Slama se že po poteku par dni zdrobi, njen prah pa je najboljši sredstvo za rejo in konzerviranje razne golazni in bacilov. Med tukajšnjimi zidarji so zelo razširjene bolezni na obeh, ki so pogosto zelo hude in nalezljive. Tega so gotovo v veliki meri kriva slaba prenočišča, ki se le redkokdaj osnazijo, prezračiti pa se sploh ne dajo. Slamnati prah in soparica sta najboljša prenašalca kužnih bacilov. Boječ se za zaslužek, gre veliko bolnih šele tedaj k zdravniku, ko je navadno že prepozno. To pa poveča nevarnost, da se okužijo še drugi delavci. Čas bi že bil, da bi se oblasti pobrigale tudi za zidarska prenočišča. Tu vladajo naravnost škandalozne razmere.

— **Za porodnice.** Deželni odbor kranjski je sklenil, da bo poslej dala skrbela za stroške porodnic, ki so članice bolniških blagajen in ki bodo oskrbovane v deželni bolnišnici ljubljanski. Majhna drobtina!

— **Ubog dr. Šusteršič!** — tako mora vzklikniti človek, ki prečita prvi, solzni del „Slovenec“ve notice „Dr. Šusteršič v Toblachu“ v torkovi številki. Ker je na Slovenskem še veliko brezbožnih ljudi, ki ne čitajo vsak dan najbolj katoliškega lista, jim moramo vsaj v ponatisku podati sree trgojočo jerimijado. Takole se joku „Slovenec“: „Slovenska javnost prav dobro ve, da nimamo Slovenci moža, ki bi leto za letom noč in dan toliko duševno delal in trpel za svoj narod, kakor ravno dr. Šusteršič. Radi tega pa tudi dr. Šusteršič vendar potrebuje vsako leto vsaj nekaj časa popolnega miru, katerega mu tudi S. L. S. od srca privošči. Tak mir pa se zamore dobiti le tedaj, ako se človek oddalji vsaj toliko od svoje domovine itd. . . . Ne le S. L. S., ampak tudi mi privoščimo dr. Šusteršiču toliko popolnega miru, kolikor si ga le želi in še več. Tudi nam je vseeno, če ga hodi iskati v Toblach, v Biarritz ali pa v Schwenningen. Pravzaprav ima „Slovenec“ prav: Čim dalje, tem bolje. Ali zaradi tega pač ne bi bilo treba

takih žalostnih litanij in — takega nedostojnega lizanja. Dr. Šusteršič si lahko izbira svoja letovišča in mu ni treba preštevatil soldov, preden gre v restavracijo. Amen! Če bi bil „Slovenec“ ostal pri tem, bi bilo vse prav. S svojo nesramno reklamo za Šusteršiča je pa klerikalni list pokvaril vse. Zakaj, če govorič, da se Šusteršič trudi „za narod“, je to nesresnica. Mogoče da se trudi za S. L. S., ali S. L. S. še ni narod. Če čečča, da Šusteršič dela in celo trpi noč in dan, je to že debela laž. Če pa celo čveka, da ga ni moža med Slovenci, ki bi toliko „duševno“ delal in trpel, je to že nesramnost. In dobro bi bilo, če je „Slovenec“ ne bi ponavljal, ker so take trditve preveč provokatorične.

— **Kadar si segajo politični advokati** v lase, slavi hudobnost orgije. Prvo, kar si vzajemno očitajo, so navadno dohodki v pondeljek se je „Sl. N.“ dotaknil Šusteršiča in njegovega bogastva, v torek je „Slov.“ odgovoril s katoliško zlobnostjo. „Dr. Tavčar in dr. Triller“ pravi, „ne potrebujeta tak-ga letovišča, ker počivata celo leto in sicer popoldne v kavarni, na večer pa v oštariji. Saj tudi lahko, ker nese dr. Tavčarju že samo Mestna hranilnica, dr. Trillerju pa Kreditna banka tako lepe tisočake, da lahko mirno živata celo „dolce far niente“. Nese! „Slovenčevi“ advokati pa morajo že tudi imeti primerno vajo v teh rečeh, ker tako dobro vedo, kaj da nese in koliko da nese. Nazadnje bo vendar res, da so reči, ki veš nesejo kakor delo, ki ga človek opravlja sam.

— **Mladinski pevski zbor** ima v petek ob 7. zvečer pevsko vajo v društvenih prostorih, S-lenburgova ul. 6/II. Kdor od mladence želi pristopiti pevskemu zboru, naj se zgleda v društvu.

— **Informacijsko potovanje g. Antona Verovška.** Gledališki umetnik g. Anton Verovšek se je vrnil iz informacijskega potovanja; obiskal je več gledaliških odrov v Nemčiji in se mudil nekaj časa tudi v Pragi in na Dunaju.

— **Veselica pevskega odseka „Vzajemnosti“**, ki se je vršila v nedeljo popoldan v restavraciji „International“, se je kljub krasnemu vremenu, ki je izvabilo mnogo Ljubljančanov v okolico, prav lepo obnesla. Pevski zbor je precizno izvršil svojo nalogo in je moral vse točke po dvakrat in trikrat ponavljati. Tudi gmotni uspeh priredbe je bil povoljen, lahko bi bil pa še boljši, če bi sodrugi imeli vsaj del tiste požrtvovalnosti, s katero delajo naši delavski pevci.

— **Samomor?** Mestni delavec Tomaž Brvar, stanujoč na Zavrteh je opiraje se na berglji zapustil v ponedeljek deželno bolnico; delavcu Hauptmannu je naročil, da naj ga sru takoj obišče, sicer da ga ne bo več videl živga. V torek zjutraj je službujoči stražnik opazil na bregu Ljubljanice za Bavdkovim vrtoč berglji, vsled česar je postal pozoren. Policija je dognala, da sta berglji Brvarjevi. Iz večerajšnjega pogovora je sklepati, da si je mož sam poiskal grob v Ljubljani; trupla doslej še niso našli.

— **Ponarejene krone** krožijo po Ljubljani in okolici. Od pravih se razlikujejo le po tem, da so opolzke in nekoliko temnejše in da na robu nimajo napisu „Viribus unitis“.

— **V Ljubljano je padel na Francozem nabrežju** triletni Leopold Gorjanc, ki se igral na stopnjicah; voda ga je takoj odnesla par metrov od brega. Nezavestnega dečka je potegnil iz vode deželni oficial gospod Franc Willenbart.

— **Sreča v nesreči.** Nadučitelj iz Sv. Jakoba v Rožu se je podal brez vodnika od belopeške strani na Mangart. Ko je dospel na takozvano stopnico nad Malim Mangartom, ki so še s snegom pokrite, mu je spodrsnilo, in vsled nezadostne turistovske opreme je zdrčal po sneženi plaujavi nizdol. Tik pred prepadom na belopeški strani se je k sreči ujel za nizko grmičje in se otel gotove smrti. Podal se je v mangartsko kočjo, kjer so ga navzoči turisti in oskrbovalka za silo obvezali. K sreči se je le lahko poškodoval na glavi in na rokah si je odrgnil kožo.

— **Pred klerikalnim „Društvenim domom“ na Viču** se bo treba odkrivati kakor pred cerkvijo, morda tudi še prekrizavati in poklekati. „Slovenec“ že smatra za smrten greh, da sam ni zašel zaradi komedije, ki so jo v nedeljo uprizorili z otvoritvijo tistega doma, sveti strah v kosti. Pri tem hinavsko zavija oči in zdihuje: „Društveni dom se je zidal v prvi vrsti zato, da ima tudi delavec in delavka dom, ki naj služi delavski omiki in razvedri u.“ Koga ima „Slovenec“ vendar za takega tepca, da mu bo to verjel? Kadar pojo klerikalci o omiki, že vemo, za kaj da gre, ker bi bili morali priti šele včeraj na svet, da ne bi poznali klerikalne „omike“. Toliko je res, da je križarska vojska, ki se pripravlja,

da osvoji Vič, zidala dom zaradi delavcev in delavk. Ali to nima prav nič opraviti z lju-beznijo do delavcev. Novi društveni dom ni nič drugega kakor mišolovka in delavce smatrajo klerikalci za miši, ki naj bi se lovile v njem. Naj torej „Slovenec“ nikar ne misli, da je Vič tam za hribi, kjer dobro vemo, kaj so in kaj hočejo klerikalci in zato bomo stali na straži in tembolj bomo pazili na njihovo fari-zejsko početje, čimbolj se bo „Slovenec“ jezil.

— **V Šiško.** Člansko zborovanje članov konsumnega društva v zmislu § 33 bo v soboto zvečer pri „vinski trti“ (gostilna Breskvar). Člani v Šiški se vabijo, da pridejo v obilnem številu.

Štajersko.

— **Dvanaest ur dela na dan je klerikalcem premalo.** (Dopis iz Sevnice.) Pri zadnjih volitvah se je neki Žebot iz Maribora silno pehal za klerikalne kandidate, zoper socialnodemokratske pa je agitiral s tem, češ da ti zahtevajo, da bi hlapeci delali samo od 6. zjutraj do 6. zvečer, kar je temu delavskemu prijatelju še veliko premalo. Mož pa je bil seveda tudi previden in je nastopal s to svojo zahtevo samo na takih shodih, kjer je vedel, da ni nobenega hlapeca. Mi pa mislimo, da je kmečki posel ravno tako vreden svojega plačila, kakor vsak drug delavec; zato je pa škandal, da se upa kdo v imenu krščanstva pobijati zahteve največjih revežev samo zato, da bi pridobil nekaj več glasov. Mali kmetje, ki so v resnici reveži, itak nimajo hlapecev, ker jih ne morejo vzdrževati; kdor je pa tako premožen, da rabi tujih delavskih moči, naj jih pa tudi plača, kakor se spodobi. Saj je hlapec ali dekla ravnotako človek kakor obrtni delavec; zakaj naj bi se tedaj delala razlika! Klerikalci so pač dvoživke, ki ne morejo uspevati, če ne bi ljudstva varali. Mislijo si: Hlapca se lahko pritisne, kmet je pa bolj samostojen; zato se mu moramo prikupiti. Fej, hinavci!

Delavsko gibanje.

Pekovska stavka v Ljubljani.

Stavkovni odbor pekovskih delavcev v Ljubljani je izdal z ozirom na pačenje resničnega položaja od strani pekovskih mojstrov občinstvu in delavstvu sledeče poja-nilo:

Ljubljanski pekovski mojstri še niso doživeli, da bi se zgodilo kaj takega, kar ne bi njim bilo po volji. Ljubljanski pekovski delavci so pričeli stavkati, ne da bi imeli dovoljenje svojih gospodarjev; in to je povzročilo med njimi precej jeze, in se skušajo te jeze iznebiti s „Poslanim“ v ljubljanskih dnevnikih „Slovenskem Narodu“ in „Slovenec“, ki ga je priobčila Zadruga pekovskih mojstrov v Ljubljani, v katerem bi radi dokazali — pa ne vedo kako, da je stavka pekovskih delavcev neopravičena.

Stavkovni odbor priznava, da gospodje pekovski mojstri ne morejo stavke odobravati, ali spominjati jih moramo, da so imeli kar tri tedne časa študirati in pretresovati zaht-ve delavcev, ki so jim jih delavci bili predložili že 8. junija t. l., toda gospodje mojstri so hoteli svoje delavce prezirati, kar se jim pa ni posrečilo.

Gospodje mojstri pravijo v svojem „Poslanem“, da bodo vztrajali pri prvotnem sklepu toliko časa, dokler delavci ne pridejo z novimi in sprejemljivimi zahtevami. Gospodje mojstri so namreč pozabili, da sami niso hoteli pričeti pogajanj z zastopniki delavcev ter staviti protipredlogov, kar dokazuje nezrelost gospodarjev v modernem gospodarskem gibanju.

Protirane so zahteve delavcev — nadaljuje „Poslano“ g Pauerja, načelnika Zadruga pekov v Ljubljani. Seveda so pretirane, zakaj ljubljanski pekovski delavci niso bili plačani niti toliko, kakor navadni kmetiški hlapeci. — Sedaj pa naj nam blagovoli g. Pauer še povedati, katere zahteve so protipostavne? Mogoče nadomestni počitek? Ne, gospodje mojstri, zahteve glede nadomestnega počitka niso protipostavne, pa tudi izvršljive so, ampak nekateri gospodje mojstri bi radi še nadalje goljufali delavce za to pravico, ki je po zakonu predpisana, kakor so delali že petnajst let zaporedoma.

Kar se pa v „Poslanem“ pravi glede plač in delovnega časa, je pa domala navadna sleparija. Le v nekaterih večjih pekarnah in le nekateri delavci so imeli po 30 K plače na teden, ali zato so pa bili vpreženi v delo po 14, 16 in tudi 18 ur na dan.

Naj nam vendar slavna Zadruga blagovoli navesti pekarno, kjer so delali po 8 ali 10 ur na dan, dočim podpisani odbor dokáže, da je 90 odstotkov pekovskih delavcev v Ljubljani, ki so pred stavko delali po 14, 16 in tudi 18 ur na dan.

Tudi glede zdravstvenih nedostatkov v pekarnah, bi se dalo mnogo govoriti, ampak o tem se bomo pač pozneje pogovorili in sicer, ko bo čas zato bolj ugoden.

Končno pa Zadruga pekov in kolačnikov v Ljubljani berači simpatije pri ljubljanskem občinstvu. Zakaj pa? Kje so njene zasluge za zahtevane simpatije? Morda to, ker so dosedaj dobivali pekovski delavci po 18, 20 ali največ 24 kron plače na teden, za kar so morali, kakor že rečeno, delati in garati po 16 ur na dan? Ali pa, ker je gospod Pauer plačal dvajsetletnemu mladeniču po 14 kron na teden ter protizakonito pustil delati ponoči trinajst in pol let starega dečka? Mogoče, da so ljubljanski pekovski gospodarji vredni simpatij občinstva, ker je gospod Josip Schwarz podražil vnanjo peko vsled stavke, čeprav nima gospod pek zato prav nobenih večjih stroškov, ker sploh nima nobenega pomočnika. Če so to tisti vzroki, so pa res vredni simpatij!

„Poslano“ pekovskih mojstrov pravi, da gre za obstanek pekovskih mojstrov; ali mi konstatiramo, da se ne prodaja v Ljubljani kruh nič bolj po ceni, kakor v tistih mestih, kjer so delavci pošteno plačani in kjer je delovni čas največ deset ur na dan. Ali pekovski gospodarji v Ljubljani bi se radi napram občinstvu pokazali velikodušne, češ če bi ugodili zahtevam pekovskih delavcev, bi morali kruh podražiti. Ali ta gospoda se zavzema za interese občinstva le tedaj, kadar peki stavkajo. Tedaj pa, ko je šlo za znižanje carine na žito in moko, tedaj ko so se socialnodemokratski poslanci zavzeli za otvoritev mej in napravo trgovinske pogodbe z zunanjimi državami, so gospodje ljubljanski pekovski mojstri lepo molčali in na ta način podpirali češke agrarce in odirali ljubljansko občinstvo z visokimi cenami za kruh. In sedaj pa naj s temi prefriganimi trgovci ljubljansko občinstvo še simpatizira!

Stavka pekovskih delavcev v Ljubljani je sedaj delna (pareljalna), ker so poštenjeji, inteligentnejši in mod-rnejši gospodarji ugodili zahtevam in podpisali z organizacijo delavcev v smislu zahtev sestavljeno plačilno pogodbo. Gospodarji, ki so dosedaj delavcem ugodili in podpisali pogodbo, so sledeči: Jean Schrey, Tvette, Žagar, Okorn, Tušar, Gärtner, Urbar, Jenko, Smrke, Omerzen in Štupica. Omenjene pekovske mojstre pripravljamo občinstvu, da pri njih kupuje potrebni kruh.

Od Zadruga pekovskih mojstrov v Ljubljani pa pričakujemo, da poda protipredloge organizaciji pekovskih pomočnikov na predložena zahteve.

— **Odborova seja** skupine lesnih delavcev v Ljubljani bo v četrtek dne 6. t. m. ob 6. uri zvečer v društvenem lokal. Člani odbora se vabijo k polnoštevilni udeležbi.

Fr. Babšek.

— **Stavka mornarjev.** Na Angleškem je stavka mornarjev končana. „Podjetniško časopisje, ki je ves teden govorilo o brezposelnosti stavke ter na dolgo in široko pripovedovalo, da dobivajo brodolastniki toliko mornarjev, kolikor jih le hočejo, prinaša zdaj popolnoma kratke in suhe brzojavke, da je stavka končana, ker so podjetniki ugodili zahtevam mornarjev in lučnih delavcev. Iz Holandije še ni podrobnejših poročil.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

celo etna	K 18—
polletna	9—
četrtletna	4.50
mesečna	1.50

za inozemstvo celoletno „ 30— in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 6 vin. v administraciji in tobakarnah.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

ZADNJE VESTI.

Državni zbor.

Dunaj, 5. julija. Ravnateljka pisarna poslanske zbornice naznanja, da bo otvorjena seja dne 17. t. m. ob 11. dopoldne.

Dunaj, 5. julija. Gosposka zbornica ima svojo prvo sejo dne 17. t. m. ob 3. popoldne.

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo Tolstovrško slatino, ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislava voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. **Svoji k svojim!**

Dunaj, 5. julija. Poletno zasedanje bo trajalo samo do 5. avgusta. Parlament se ne bo odgodil, ampak le zasedanje za kratek čas prekinilo. Na eni prvih sej se bodo volile delegacije, ki se snidejo v drugi polovici septembra na Dunaju.

Gautschevi nameni.

Dunaj, 4. julija. V državnozbornskih počitnicah hoče baron Gautsch izdelati program, ki naj služi za podlago, da se na njej znajde nova delovna večina. Gautsch misli, da sprejmejo tisti program tudi Čehi. Pogajati se hoče tudi s krščanskimi socialci.

Zbornično predsedstvo.

Dunaj, 5. julija. Nemško nacionalna korespondenca pravi, da o predsedstvu v novi zbornici še ni nič določenega. V nemško nacionalni zvezi se nazori razhajajo. Nekatere skupine mislijo, da naj bi se predsedstvo mirno tudi nadalje prepustilo krščanskim socialcem; s tem bi že tudi pokazalo, da se nem. nac. zveza še ni vezala napram Gautschu.

Maroko.

(Glej članek „Oblaki iznad Afrike“.)

Pariz, 4. julija. Francoski poslanik Cambou v Londonu je imel dolgotrajen sestanek z Greyem zaradi nemškega nastopa v Maroku. Francoska vlada hoče postopati samo sporazumno z angleško. V merodajnih političnih krogih smatrajo odposiljatev nemške topničarke v Agadir za neumesten poizkus pritiska, s katerim hoče Nenčija doseči kakšne koncesije v Maroku.

London, 4. julija. Verjetno je, da odpošlje tudi Anglija kakšno bojno ladjo v Agadir.

Berlin, 4. julija. Konservativna „Kreuzzeitung“, ki ima zveze z oficialnimi krogi, piše da ostane topničarka „Panther“ dotlej v Agadiru, dokler bodo francoske in španske čete v Maroku. Dočim ostalo nemško časopisje precej mirno piše in skuša nalogo „Pantkerja“ pokazati kot politično nedolžno, je pisava konservativnega organa več kakor energična. Ta list pravi, da je navzočnost francoskih in španskih čet v Maroku kriva, da je v deželi izgubila vsa javna varnost in da je s. lno naraslo sovraštvo do tuje v.

Berlin, 4. julija. Namesto topničarke „Panther“, ki je bila na povratku iz južno-zapadne Afrike, ko je dobila nalog, da odplove v Agadir, se odpošlje mala križarka „Berlin“ v Maroko, ker je „Panther“ že zelo potreben popravka.

Berlin, 5. julija. V vladnih krogih govore, da se pač odpošlje „Berlin“, ki ima 3250 ton in nosi tristo mož, v Agadir, da pa ostane tudi „Panther“ tam.

Madrid, 4. julija. Španski trgovci v Casablanci so naprosili špansko vlado, naj pošlje za njih varstvo bojno ladjo v Casablanca.

Pariz, 4. julija. General Moinier je imel zadnje dni zopet več hudih bojev z Maročani in prosil vlado, naj pomnoži vojaštvo.

Portugalsko.

Madrid, 4. julija. Portugalski konzul v Orense, Fonseca, je na promenadi štirikrat ustrelil na znanega mčnarhista Almeida in ga je ranil na roki. Konzula so zaprli.

Pariz, 4. julija. Po francoskih poročilih je v Agadiru in v okolici vse mirno in ni nevarnosti za nobeno življenje in za nobeno lastnino. Nekateri nemški agenti so hoteli zadnji čas v teh krajih nakupiti mnogo zemljišč, česar pa kadiji niso dovolili.

Propore na Francoskem.

Pariz, 4. julija. Poslanska zbornica je načeloma sprejela proporečni sistem za podlago volilne reforme.

Srbska kriza.

Belgrad, 5. julija. Ker se ni mogel doseči sporazum med starimi in mladimi radi-

kcalci, je Nikolić naznanil kralju, da ne more sestaviti vlade. Kralj je poklical dr. Milovanovića z Dunaja, ki je dospel danes jutraj v Belgrad. Milovanović ima zdaj sestaviti novi kabinet.

Socialisti v parlamentu.

Praga, 4. julija. Klub čeških socialistnih demokratov v parlamentu se je včeraj konstituiral ter volil sodruga Nemeča za predsednika. Napram poročilom meščanskega časopisja, da ne bo v novem parlamentu nobene vezi med socialističnimi poslanci raznih narodov, se mora naglašati, da o obliki skupnega zastopstva še ni bilo posvetovanja, ki pa se bo vršilo. Češki socialisti so prepričani, da se bo našla primerna oblika, nemški socialisti pa so že izjavili, da gre le zato, da ima vsaka narodnost dovolj svobode za svoje gibanje, a da se vendar zagotovi skupno zastopanje delavskih interesov.

Ogrski parlament.

Budimpešta, 5. julija. Snoči je grof Batthyany grajal, da vlada ne izvede ločitve Reke od senjsko-modruške škofije. Potem je govoril o Albaniji in nazadnje zahteval ustanovitev tovarne za topove na Ogrskem.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Nobena apljica

ne koristi tako želodcu,
kot požirek
pristnega „FLORIAN-a“!

Človek!

Pomni treh besed:

želodca red!

Postavno varovano.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

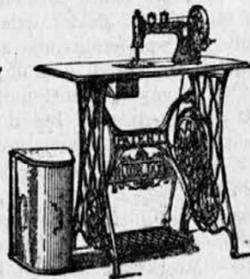
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Centkl zastonj in franko.

Laška in dunajska

kuhinja

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in gorka jedila, zmiraj sveže morske ribe in izvrstno in ravno došlo vino „Brioni“.

Sprejme se abonente na kosilo in večerjo.

V prenovljenih prostorih in pod novim ravnateljstvom se priporoča sl. občinstvu za obilen obisk.

Vsem našim sodrugom in prijateljem toplo priporočamo

gostilno Pavla Sanzin

v Škednju šte. 294.

Sodrug! Agitirajte za socialno demokratično časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo“.

Kavarna „Central“

Sv. Petra cesta št. 37 pri jubilejskem mostu

— se cenjenemu občinstvu in delavstvu toplo priporoča. —

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Tehnični birô in podjetje zgradb

Ingenieur H. Uhlir, Ljubljana, Resljeva cesta 26

Strokovna izvršitev vseh vrst načrtov in proračunov, znanstvena mnenja, prevzeta zgradb

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Mar. Ter. c. 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarska stavbna dela. :: Lasta tovarna na Glincah pri Ljubljani. ::

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.